

embrace Inspired by
CityProms
N E D E R L A N D

Praktisch Expertisecentrum voor Muziek en Mens

© foto: Bob de Boer

Informatiefolder

Programma Muziek en Dementie

Het programma Muziek & Dementie heeft als doel het welbevinden van mensen met dementie te verbeteren. Dat doen we in verpleeghuizen en centra voor dagopvang voor mensen met dementie en hun verzorgers. Muziek luisteren en samen muziek maken bieden de mogelijkheid om op een andere (niet-talige) manier te communiceren waar dit met taal niet meer vanzelfsprekend is. We willen u de impact van muziek laten zien, en u kennis en handvatten geven waarmee u zelf en samen met collega's aan de slag kunt met muziek in de praktijk.

Onderdeel 1: De aftrapbijeenkomst

De aftrapbijeenkomst is een voorlichtingsbijeenkomst voor medewerkers, familie, vrijwilligers en bewoners. Samen bespreken we wie worden uitgenodigd voor de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomst geven wij een presentatie over de workshops Muziek & Dementie en de medewerkerstrainingen. We vertellen over de oorsprong, doel en visie van het programma en over de impact en kracht die muziek in de dagelijkse zorg kan hebben. Ook maakt u kennis met de musici die de workshops de komende maanden verzorgen.

Voor wie: medewerkers, familie, vrijwilligers, cliëntenraad, management en wellicht ook bewoners

Wanneer: ongeveer een week voorafgaand aan de eerste workshop met bewoners, op een tijdstip dat u het beste past

© foto: Hoge Noorden / Jaap Schaaf

Waar: op de locatie waar de workshopserie plaatsvindt, tenzij u andere wensen heeft

Duur: de aftrapbijeenkomst duurt ongeveer een uur

Onderdeel 2: De workshopserie

Duur: Een workshopserie bestaat uit achtereenvolgende sessies op het tijdstip dat het beste past voor de bewoners en medewerkers. Elke sessie duurt ongeveer drie uur. Een uur voorbereiding, waarin de ruimte gereedgemaakt wordt en de muzikanten zich voorbereiden. Daarna volgt een uur muziekworkshop met de bewoners. Na de workshop worden de bewoners teruggebracht, wordt de ruimte opgeruimd en vindt een nabespreking plaats met musici en de medewerkers.

Ruimte(s): De workshop vindt plaats in een ruimte die voor de periode van acht weken, één keer per week, is gereserveerd. Een ruimte waar zo ongestoord mogelijk gewerkt kan worden. De bewoners, drie medewerkers en de musici

zitten in een kring. Wie waar zit is van tevoren bepaald om de betrokkenheid van de groep te verbeteren. Belangrijk zijn bijvoorbeeld de plaats van de deur, comfort en de persoonlijke voorkeuren van de deelnemers (wie zit naast wie?).

Aparte inspeelruimte: Voor de musici is het belangrijk om zich in een aparte ruimte voor te bereiden. Dit kan bijvoorbeeld een kantoor of woonkamer van een bewoner zijn. Als dit niet mogelijk is kunnen musici ook inspelen in de ruimte waar de workshop plaatsvindt.

Wie doen er mee?

Uw bewoners: Aan de workshop doen acht tot tien bewoners mee. De methodiek is ontwikkeld voor mensen met een vorm van dementie.

Inmiddels staat het programma ook open voor mensen met bijvoorbeeld cognitieve stoornissen of somatische zorgvragen als gevolg van Parkinson of een beroerte. In de praktijk zoeken wij deelnemers die zich ‘tussen wal en schip’ bevinden: bewoners die niet meer deel kunnen nemen aan gezamenlijke activiteiten, maar met wie communicatie nog wel mogelijk is.

Medewerkers: De ideale groep telt drie tot vijf medewerkers. Drie medewerkers zitten in de kring en de andere medewerker observeert en noteert de actie en interactie van bewoners. Meespelen en observeren kan afgewisseld worden, afhankelijk van de wensen van de medewerkers. Deelnemers kunnen verzorgers, familie, activiteitenbegeleiders, teamleiders, coördinatoren of vrijwilligers zijn. Medewerkers kunnen zichzelf opgeven voor de workshop of hiervoor door de teamleider benaderd worden. Voor een optimaal resultaat is het van groot belang dat dezelfde medewerkers elke week aanwezig zijn. Als dat echt niet kan, is het mogelijk om te rouleren. Het maximum aantal deelnemers is in dat geval tien.

Het EMBRACE-team: In de kring zitten minimaal drie getrainde professionele musici, waaronder de workshopleider. Volgens een vast patroon proberen zij elke week muzikale interactie op gang te brengen. Buiten de kring zit de projectmanager, die gedurende de workshop observeert.

Meedoen in de kring: Hoe een medewerker mee wil en kan doen tijdens de workshop wordt vanzelf duidelijk. Tijdens de eerste workshop is het meestal aftasten en ervaren wat er gedaan en verwacht wordt. Musici zullen hierin het voorbeeld geven en iedereen in de kring begeleiden. De medewerker kan dit voorbeeld vervolgens overnemen en, onder begeleiding van de musici, actief meedoen met de activiteiten. Ook kunnen medewerkers de bewoners stimuleren door hen te wijzen op een activiteit in de groep of door hen te laten spelen op een instrument.

Observeren: De medewerker die buiten de

kring zit observeert wat er in de kring gebeurt. Het gaat om verbale of vaak juist non-verbale reacties en interacties. Niet alles kan waargenomen worden en daarom observeren meerdere medewerkers vanuit verschillende posities. Onze tip is om tijdens de observaties vooral uit te gaan en gebruik te maken van de eigen kennis.

Evaluatiemomenten

Wekelijkse nabespreking: Na elke workshop volgt een evaluatiemoment met medewerkers en musici. Vaak kunnen niet alle medewerkers bij de evaluatie aanwezig zijn. Zij kunnen na de workshop hun observaties doorgeven aan een collega of de projectmanager die wel bij de nabespreking aanwezig is. Deze observaties kunnen inzet zijn voor gesprek of discussie.

Tussen- en eindevaluatie: Na de vierde workshop vindt er een tussenevaluatie plaats, daarvan wordt een korte rapportage geschreven door de projectmanager. Hierin worden de ontwikkelingen van de bewoners beschreven alsook bevindingen en aanbevelingen van de medewerkers om de

© foto: Bob de Boer

workshops te optimaliseren. Aan het einde van het programma vindt een eindevaluatie plaats waarin de drie onderdelen besproken worden ten bate van uw organisatie en verdere ontwikkeling van het programma Muziek en Dementie.

Wat moet er worden geregeld?

Wanneer worden de workshops ingepland? Wie mogen er meedoen? Welke ruimte is geschikt? Wat wordt er verwacht en waar moet rekening mee worden gehouden? De periode

voorafgaand aan de workshops is intensief: er moeten veel zaken geregeld worden. Om zo goed mogelijk antwoord te geven op alle vragen die in deze periode leven, vinden minimaal twee voorbereidingsgesprekken plaats. Ook kunt u de checklijst gebruiken.

Onderdeel 3: Drie trainingen en een terugkomdag voor medewerkers

Het trainingsprogramma bestaat uit drie speciaal ontwikkelde trainingen voor iedereen die meer wil weten over de achtergrond en toepassing van muziek in de dagelijkse omgang met mensen met een vorm van dementie. De trainingen bestaan uit eenvoudige en effectieve oefeningen met geïmproviseerde en gecomponeerde muziek. De deelnemers hoeven geen muzikale achtergrond te hebben. De trainingen worden gegeven door twee trainers uit ons trainersteam. En bij voorkeur in samenwerking met de muziektherapeut of muziekagogen van de zorglocatie. Na zes maanden organiseren we een 'terugkomdag'.

Eerste training: Bewustwording van geluid

- bewust worden van geluid
- teambuilding
- hoe kun je muziek gebruiken?
- empowerment stimuleren
- muziekstukken creëren

Tweede training: Muziek in de praktijk

- leren omgaan met muziek in de dagelijkse zorgpraktijk
- achtergrondinformatie over de werking van muziek
- hoe gebruik ik muziek?
- welke muziek gebruik ik?
- casusbespreking

Derde training: Toepassing muziek in de praktijk

- reflectie, ervaringen delen en toepassen
- gebruik van dagelijkse klanken en geluiden
- specifieke ervaringen

Terugkomdag (na zes maanden)

Hoe is het de afgelopen periode gegaan? Lukt het om de opgedane kennis en ervaring te gebruiken in de dagelijkse praktijk? Onze trainers beantwoorden vragen en geven graag hun advies.

© foto: Marchje Andringa

Heeft u nog vragen? Neem contact op met de projectmanager.

embrace Inspired by
CityProms
NEDERLAND

EMBRACE Nederland T +31 (0) 517 43 44 12 E info@embracenederland.nl W embracenederland.nl